

REL S/3

Autor: [Daniel Březina](#)

Kategorie: [Subwoofery](#)

1. září 2015

- 30 - 50 000 Kč
- Subwoofery
- Hi-Fi Voice doporučuje
- REL

Velšská společnost REL se pohybuje v oblasti reprodukce zvuku od roku 1990. Jak se ve firemní filozofii praví, REL nevyrábí subwoofery, ale sub-basové systémy, protože poznání vedoucí k jejich tvorbě vede přes systematickou práci a výsledek je vždy prací celého systému. Na rozdíl od ostatních výrobců totiž značka nesází na linkový signál, ale za primární zdroj signálu volí ten samý, který dostávají vaše reprosoustavy, tedy vysokoúrovňový výstup z reproterminálů zesilovače. To eliminuje případné rozdíly mezi pre-out výstupem a signálem zpracovaným v koncových stupních, jakkoliv by v ideálním zesilovači žádný být neměl.

Měli jsme možnost seznámit se s modelem [S/3](#), patřícím do prostřední série S (nad ní jsou obří modely Gibraltar a "dvoupatrový" 212/SE, pod ní pak menší, stylové modely řady T a lifestylový Habitat). [S/3](#) je také prostředním modelem této řady.

REL S/3 je téměř perfektní krychle posazená na čtyřech robustních trojúhelníkových nohách, dávající vespod dost prostoru pro tlak pasivní membrány, která je na spodní straně přístroje. Druhá, aktivní membrána míří směrem dopředu a je zakrytá tlustou, bytelnou průzvučnou látkovou mřížkou. Po obou stranách jsou dvě tenká madla spíše dekorativního charakteru, protože ač se za ně těžká jednotka dá zvednout, pravděpodobně už z nich pak nikdy nevyndáte prsty. Horní hranu dekoruje ještě vypouklá kovová destička s logem výrobce, vyraženým stejně tak jako je vyražené na nohách.

Téměř celou zadní stěnu zabírá panel v elegantním provedení, kde je krom modelového označení a napájecí zásuvky s kolébkovým vypínačem také široké pole konektorů a ovladačů pro přizpůsobení charakteru reprodukce tohoto sub-basového systému. Elegantně v korunce nad logem výrobce je skryta malá páčka a šroubovací konektor pro anténku, což naznačuje možnost využití firemního zařízení LongBow pro přenos signálu, abyste v případě větších místností nemuseli tahat dlouhý drát. Další ze specifíků sub-basových systémů REL je totiž i doporučení pro jejich umístění do rohu místnosti - tam i jiné subwoofery často odvedou svou práci dobře, REL tam ale fungují rozhodně nejlépe, alespoň tedy v našem poslechovém prostoru. Pochopitelně není nutné přistavit jednotku na centimetry k zadní a boční zdi, 30 -50 cm se jevílo jako optimální hodnota. Každý prostor ale bude vyžadovat chvíli šoupání a posouvání, než naleznete ideální místo.

Vstupní signál lze přivést do **S/3** buď za pomoci standardní linky (nízkoúrovňový signál) díky páru velkých cinchů, vysokoúrovňový signál, případně signál LFE (Low Frequency Effects) pro domácí kino pak opět cinchem (LFE) nebo velkým konektorem Neutrik. Firma dodává i speciální kabel Bassline Blue s vhodnou koncovkou na jedné straně a lopatkami či holými dráty na straně druhé, aby bylo připojení k reproterminálům co nejsnazší. Nad konektory pak najdete ještě trojici otočných regulátorů. Jedním se řídí úroveň nízko- i vysokofrekvenčních vstupů, druhý je určen jen pro vstup LFE a třetí upravuje nastavení dělící frekvence v rozsahu 30 až 120 Hz, zatímco nejnižší vyzářená frekvence je 22 Hz při poklesu -6 dB. To by mělo umožnit bezbolestnou integraci s drtivou většinou reprosoustav. Posledním prvkem je dvoupolohová páčka, kterou nastavíte standardní, nebo převrácenou fázi.

Aktivní měnič této uzavřené sub-basové jednotky má obrovský, měkký závěs a skutečně dlouhý chod, toho si všimnete ihned, stejně jako 25 cm membrány z hliníkové slitiny. Spodní pasivní zářič má ještě větší průměr, celých 30 cm, jeho závěs je menší a tužší. Membrána je plochá a vyrobená z pevných a lehkých uhlíkových vláken. Hlavní měnič pohání zesilovač NextGen2, pracující ve třídě D a dávající solidních 400 Wattů. Ten je navázán na celkem jednoduchý filtr, který je ale extrémně rychlý a během 8 milisekund zvládne odfiltrovat nežádoucí vysoké frekvence.

Pár slov zaslouží i konstrukce kabinetu - stěny z MDF jsou poctivé a silné, vyztužené ještě uvnitř žebry. Při rozměrech 40,6 x 42,4 x 46,4 cm (š x v x h) váží celá jednotka citelných 28 kg. I při vyšších hlasitostech zůstává skříň poměrně netečná.

[REL S/3](#) jsme poslouchali s reprosoustavami [Harbeth Monitor 30](#), [Xavian Perla](#) a Xavian Bonbonus, chvíli též s GoldenEar Triton Three a [GoldenEar AON 3](#). Jako elektroničtí partneři sloužily sestavy [Naim Nait XS](#) / Naim CD5si, [Cambridge CXA80](#) / [Cambridge CXC](#), ale i [Yamaha A-S1100](#) / CD-S1000, pro zajímavost jsme připojili subwoofer i na terminály [C.E.C. HD 53N](#) ve stolní kombinaci s Xavian Bonbonus. Signálovou i reproduktorovou kabeláž dodal TelluriumQ v řadách Black a Silver. Energii přiváděl kabel [KrautWire Omega III](#), případně [Atlas EOS 4dd](#).

V první řadě jsme zkusili rozdíl mezi nízkoúrovňovým a vysokoúrovňovým vstupem. Bylo celkem zřetelné, že REL si nedělá legraci s doporučením připojení na reproterminály zesilovačů a že zvuk je bohatší, ale hlavně důraznější a konkrétnější.

Po zhruba hodině popotahování skončil **REL S/3** kousek za hlavními reprosoustavami a naladěný na zhruba dvoutřetinovou hlasitost. Na rozdíl od většiny konkurentů není totiž laděn na vytvoření basové bouře, ale skutečně jen na doladění a zkonkrétnění basového fundamentu. Sladění s hlavními reprosoustavami bylo s trochou snahy příjemně nenápadné a dostatečně hladké, aby **S/3** téměř zmizel, byť čím hlouběji jdou hlavní reprosoustavy, tím bezešvější propojení je.

Celkem logicky byl nejcitelnější efekt v nejspodnějších oktávách, kontrabas Charlieho Hadena v "Hermitage" ("Quartet West" | 1987 | Verve | 831 673-2) získal na konkrétnost, posunul se maličko kupředu a rozhodně se zlepšilo oddělení jednotlivých tónů, nejvýrazněji ale zapojení sub-basového systému prospělo konturám nástroje, které získaly na jistotě. Ovšem celý zvuk jako kdyby vystoupil o krůček dopředu a otevřel se.

Neefektně, ale zřetelně lépe kontrolovaný basový základ ale ovlivňuje i zbytek pásma. Třeba hlas Shirley Horn v "Come Back to Me" ("You Won't Forget Me" | 1991 | Verve | 847 482-2) byl ne snad čistší, ale lépe oddělený od zbytku dění, pocitově více vpředu. Vokál získal i trochu váhy navíc, byl méně éterický a konkrétnější; změny nebyly dramatické, ale REL vnesl do reprodukce celkově příjemnější, uvolněnější pocit a dojem, že vše lze jaksí snáze vnímat.

Nejsubtilnější rozdíly se po zapojení [REL S/3](#) projeví v nejvyšších frekvencích, činily v Davisově "So What" z "Kind of Blue" byly stále stejné. Zato se výrazně vyloupl kontrabas, zůstal mu jeho měkký, houpavý charakter, ale zlepšil se důraz a také byla zřetelnější rozmanitost basových tónů. Že se nástroj pouštěl do své přirozené hloubky s plnou silou (což ani jedny zkoušené reprosoustavy tak úplně neumí), to bylo očekávané. Celek nakonec působil harmoničtěji a propojeněji.

Zřetelný plusový bod si [REL S/3](#) připsal při reprodukci Orffovy "O Fortuna" ("Carmina Burana" | 1984 | Decca | 411 702-2), kde se objevil citelně suverénnější záťah a zřetelně lepší kontrola, dynamické špičky se zdály být solidnější a jistější. Vůbec vynikla lépe velikost orchestru, jako kdyby se zdůraznil třetí rozměr a plnost jednotlivých nástrojů. Významně důraznější a hutnější, zároveň ale i přesnější byl najednou třeba i velký buben, jako kdyby najednou dokázal fyzicky rozechvít poslechový prostor.

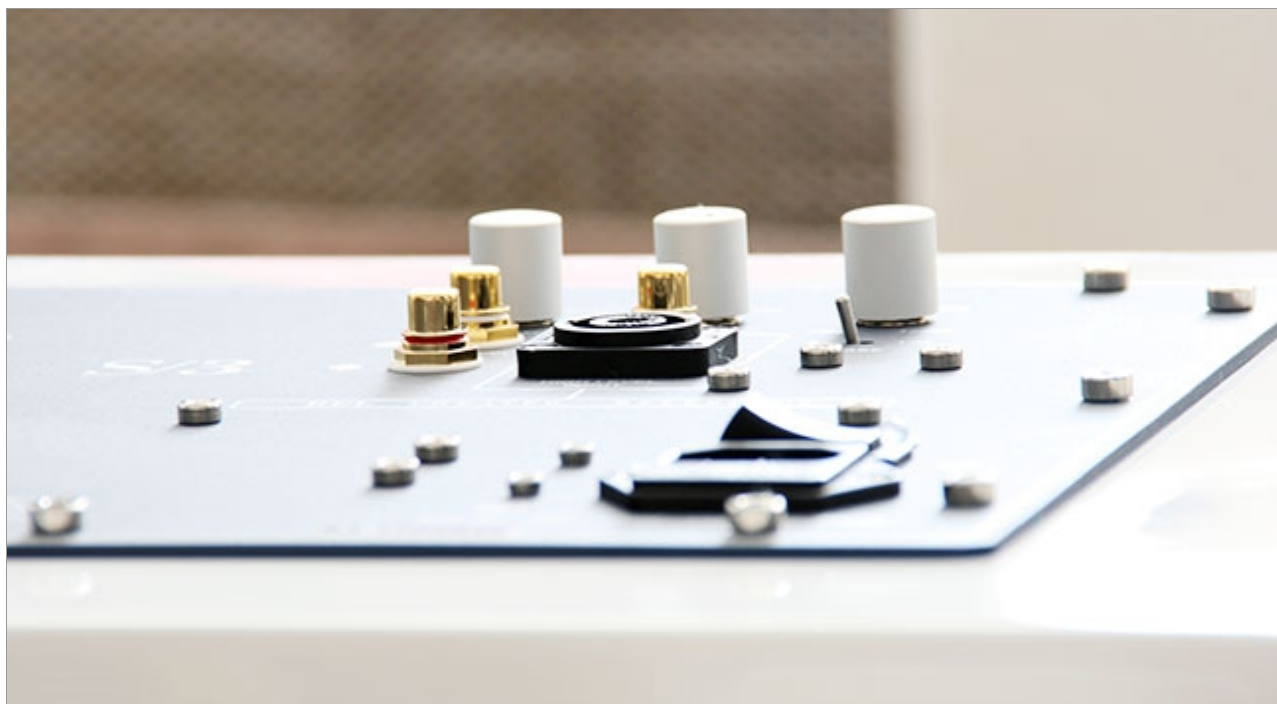
Bylo zajímavé, že ačkoliv sub-basová jednotka [S/3](#) sama o sobě má přímý dopad na definici basové linky a její odpich, zdál se zvuk ve Watersově "Every Stranger's Eyes" ("The Pros and Cons of Hitch Hiking" | 1984 | Columbia | CK 39290) celkově uvolněnější a snáze čitelný, respektive díky většímu pocitu vzduchu je méně náročné vnímat drobné informace. Přednes je také plastičtější, větší. Snad je to díky tomu (jak nám vysvětloval na pražské Audio Video Show Gary Koh), že špičkové provedení basu formuje i křivky středních a částečně i vysokých frekvencí. Jinými slovy [REL S/3](#) detaily nepřidá, ale dokáže jim pomoci být blíž.

Pokud umí vaše reprosoustavy a elektronika kreslit pěkný prostor, poznáte po zapojení [REL S/3](#) jen nemnoho rozdílů. U Stingovy "Perfect Love...Gone Wrong" ("...All This Time" | 2001 | A&M | 493 156-2) se šíře scény nezměnila (minimálně v našich dvou místnostech), zato se rozhodně prohloubila. Některé nástroje a Sting sám postoupí o krok vpřed, zatímco třeba bicí jako kdyby

někdo vzal a posunul o metr dozadu. Výrazně lepší definice ve spodním pásmu a citelnější důraz pomohly také lépe odlišit většinu nástrojů. Nevznikne mezi nimi více vzduchu, ale jejich kontury se zaostří.

Možná ne úplně očekávaný, ale zato jasný krok kupředu nastal v rytmice a spádu hudby, Kollerova "Galerka" ("Československo" | 2015 | BrainZone | 7128067) postavená na jeho výrazně nahraných bicích, najednou šlapala precizněji, byla energičtější a jistější - zlepšil se impuls, timing i konkrétnost.

REL S/3 má ve své cenové kategorii hodně talentované konkurenty, třeba Bowers&Wilkins PV1 D nebo Velodyne SPL-1000 Ultra (ale i jiné). Přesto máme pocit, že se od nich liší. Ne snad provedením, to odpovídá svou fajností cenové třídě. Liší se mnohem méně dominantním pocitem přítomnosti, klidnějším a hladším projevem, kdy přesto přináší jednak prohloubení rozsahu, jednak zlepšení konturace basu, ale také dokázal svou přítomností o krok přiblížit zvukovou scénu a ovlivnit i otevřenost a čitelnost ve středním pásmu. Dá se říci, že bez výjimky přinesl do reprodukce klady a zlepšení. Vyžaduje od uživatele ale rozhodně víc, než jen posadit do prostoru (což mnohým subwooferům ke slušnému, byť nikdy ne 100% výkonu stačí), budete muset hledat místo se skoro centimetrovou přesností. Ale to nevadí, stojí to za to. Důležité je také použít "firemní" vysokoúrovňový vstup, který prostě zní lépe. Pak je **REL S/3** kultivovaným a obohacujícím společníkem téměř pro libovolnou sestavu v téměř libovolném prostoru.

VODNÁ MÍSTNOST

MALÁ [< 20m²] [✓] | STŘEDNÍ [> 20m² / < 40m²] [✓] | VELKÁ (> 40m²) [✓]

Kč 47 990,-

KLADY

- + skvělé provedení
- + jde dobře a hladce sladit s hlavními reprosoustavami
- + výrazně zlepší definici basu i u dobrých reprosoustav
- + má příznivý efekt na celkovou váhu a přehlednost zvuku

ZÁPORY

- linkové vstupy fungují o něco hůř než vysokofrekvenční vstup
- citlivý na umístění

PRODÁVÁ: Voice | www.voice-audio.cz